

**Jetibay Rahımberdi Kajıgalyulu'nun «8D02308 – Edebiyat» uzmanlığı
üzerinde PhD derecesi için hazırlanan «Jumeken Najımedenov'un nesirinin
sanatsal dünyası» konulu tez çalışmasına yurtdışı danışmanın**

REFERANSI

Kazak edebiyatında, geçen yüzyılın altmışlı yıllarında edebî ortama seçkin bir yazar olarak kendi imzasıyla giren şair-yazar Jumeken Najımedenov'un adı öne çıkıyor. Özellikle Kazak halkı onun şiirselliğine saygı duyuyor. Çünkü Jumeken Najımedenov'un adı söylendiğinde akla hemen Kazak halkının bugünkü millî marşı geliyor. Şairin şiirlerinin hayattayken bile övüldüğü ve takdir edildiği, Kazak edebiyatını inceleyen Türk bilim adamları tarafından iyi bilinmektedir. Yazar şiirin yanı sıra nesir yazmayı da ele almıştır. Yazarın bu yeni yönüyle araştırmacı Rahımberdi Kajıgalyulu «Jumeken Najımedenov'un nesirinin sanatsal dünyası» konusu üzerine tez yazmaya başladığında tanıştım. Kazak yazar önce kısa öykülerle başlamış, daha sonra uzun öykü ve romanlar yazmıştır. Yetmişli yıllarda edebî eleştirmenler, süreli yayınların sayfalarında yazarın nesir eserleri hakkındaki görüşlerini dile getirdiler ve Kazakistan bağımsızlığını kazandıktan sonra akademik araştırmaya devam ettiler. Yazarın yazma becerilerinin okuyucular ve eleştirmenler tarafından her zaman olumlu değerlendirildiğini görüyoruz.

Doktora öğrencisi Jetibay Rahımberdi tez çalışmasının ilk bölümünde yazarın «Aşak-Maşi angimesi-*Aşak-Maşi hikâyesi*», «Şındık nemese kesilgen burum -*Gerçek ya da kesilmiş saç*», «Orkiik-Geyik», «Baksy-Şaman», «Aielder-Kadınlar», «Solay, ulum- *Öyledir, oğlum*», «Azamat aulı-*Azamat köyü*», «Gaşıktık tili-tilsiz til, *Aşkın dili dilsiz bir dildir*», «Bir üzüm nan- *Bir dilim ekmek*» gibi hikâyelerini analiz etmiş.

Tezi incelediğiniz sıra, adı geçen hikâyedeki bireysel karakterlerin ortaya konulduğunu, hikâye özelliklerinin tam anlatıldığını fark edeceksiniz. Yazarın bir kahramanın karakterini ortaya çıkarmak için sıklıkla kullanılan yöntemi, dün ve bugünü karşılaştırarak anlatmak olduğunu araştırmacı açıkça ortaya koymuştur.

Kazak edebiyatçılarının araştırmalarına göre 1960-1980'li yıllarda Kazak edebiyatının en önemli başarılarından biri efsanelerin etkili kullanımınıdır ve bu özellik Najımedenov'un eserlerinde vurgulanabilir.

Bu özelliklere dayanarak, birinci bölümün ikinci kısmında doktora öğrencisi yazar Jumeken Najımedenov'un uzun öykülerinde duracaktır. «Dombıra jane köseu -*Dombıra ve şömine kül karıştırıcısı*», mitolojik hikaye «Aspan şakıradı-*Gökyüzü çağırıyor*» uzun öyküsü, epistolar türde yazılan «Betpe-bet-*Yüz-yüze*» uzun öyküsündeki tür-üslup özelliklerine odaklanarak araştırma yapar. Hikayeleri inceleyen yazar, kahramanın monoloğuyla ruhunun sırlarını açığa çıkarabildiğini değerlendiriyor.

İkinci bölüm ise tamamen yazarın romanlarına ayrılmıştır. Doktora öğrencisi yazarın «Ak şagyl- *Ak kum*» ve «Dank ve dakpırt- *Leke ve dedikodu* », «Kışkentay- *Küçük*" romanlarını inceleyerek, yazarın psikolojik anlatısını, eserlerindeki sosyal sorunları ve en önemlisi, Büyük Vatanseverlik Savaşı sırasında ülkenin yaşamının sanatsal resimlerini kapsamlı bir şekilde analiz edebilmiş.

Yurtdışı danışmanı olarak, araştırmacı Rahımberdi'nin tez konusunu inceleme ve yazma sürecinde yaptığı araştırma çalışmalarını takdir ediyorum. Onun PhD (Doktora) derecesi için hazırladığı "Jumeken Najimedenov'un nesirinin sanatsal dünyası" konulu bilimsel tezini savunmaya değer bir çalışma olarak görüyorum.

Yurtdışı danışmanı:

**Türkiye, Gazi Üniversitesi
Prof.Dr.
Nezir Temur.**

